

ІННОВАЦІЇ В ОСВІТІ

УДК 378.147.091.33:001.895]:7
<https://doi.org/10.28925/2312-5829/2025.4.4>

Ірина БАРАНОВСЬКА,

к.пед.н., доцент, доцент кафедри мистецьких
дисциплін дошкільної та початкової освіти,
ФДПО ім. В. Волошиної
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського,
вул. Острозького, 32,
21001 м. Вінниця, Україна

<https://orcid.org/0000-0002-8223-1683>
iriskab1468@gmail.com

Наталія ТОДОСІЄНКО,

к.пед.н., доцент, доцент кафедри мистецьких
дисциплін дошкільної та початкової освіти,
ФДПО ім. В. Волошиної
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського,
вул. Острозького, 32,
21001 м. Вінниця, Україна

<https://orcid.org/0000-0001-9473-2357>
nata.todosienko@gmail.com

Оксана ГРАБ,

провідний концертмейстер кафедри мистецьких
дисциплін дошкільної та початкової освіти,
ФДПО ім. В. Волошиної
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського,
вул. Острозького, 32,
21001 м. Вінниця, Україна

<https://orcid.org/0000-0002-6933-9446>
grabulka.67@gmail.com

ІННОВАЦІЙНІ ПЕДАГОГІЧНІ СТРАТЕГІЇ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬО-АНАЛІТИЧНИХ І КОМУНІКАТИВНИХ УМІНЬ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МИСТЕЦТВА

У статті розглянуто концептуальні засади формування художньо-аналітичних і комунікативних умінь майбутніх учителів мистецтва в умовах реалізації інноваційних педагогічних стратегій. Увагу зосереджено на зміні ролі педагога в контексті соціокультурних трансформацій і цифровізації, акцентовано на потребі виховання фахівця, здатного до глибокого аналізу мистецьких явищ, ведення діалогу культур і забезпечення ефективної комунікації в мистецько-освітньому середовищі. Обґрунтовано доцільність використання інноваційних педагогічних стратегій, які ґрунтуються на концептуальних засадах компетентнісно-рефлексивного, семіотико-герменевтичного, праксеологічного та творчо-діяльнісного підходів.

Окреслено сутність художньо-аналітичних і комунікативних умінь як складників професійної підготовки майбутніх учителів, що охоплюють інтелектуально-емоційне сприйняття твору, здатність до його аналізу, рефлексії, творчого переосмислення та презентації результатів у міжособистісному й культурному діалозі. Показано, що художньо-аналітичні

та комунікативні уміння, перебуваючи у тісному взаємозв'язку, формують цілісну основу професійної компетентності майбутнього вчителя мистецтва, розширюючи його здатність до полілогічної взаємодії, глибокого осмислення мистецьких творів і передавання їх змісту та цінностей у педагогічному процесі.

Презентовано інноваційні методи і завдання спрямовані на формування художньо-аналітичних і комунікативних умінь, що впроваджуються в освітній процес підготовки здобувачів ОПП «Початкова освіта. Мистецтво».

Окреслено подальших досліджень перспективи: розробка методичної моделі інтеграції інноваційних педагогічних технологій для активізації аналітико-комунікативної діяльності студентів мистецьких спеціальностей.

Ключові слова: мистецтво, інноваційні педагогічні стратегії, художньо-аналітичні уміння, комунікативні уміння, вчитель мистецтва, професійна підготовка, виконавська діяльність.

Вступ. У сучасних умовах глибоких соціокультурних трансформацій, цифрової революції та глобалізації комунікативних процесів відбувається суттєве переосмислення ролі педагога. Особливо це стосується вчителя, який нині перестає бути лише передавачем знань, а стає фасилітатором художнього мислення, посередником між учнем і світом естетичних образів, тлумачем символів і смислів, які несе мистецтво. Зростання ролі візуальної культури, поширення інноваційних підходів до навчання, а також виклики, пов'язані з збереженням національно-культурної ідентичності, актуалізують потребу у формуванні в майбутніх учителів здатності до глибокого аналітичного осмислення мистецьких явищ і ефективної художньо-педагогічної комунікації.

Комунікація в сучасному освітньому просторі перетворюється з інструменту взаємодії на ключовий механізм реалізації педагогічної стратегії організації творчої співпраці, естетичного впливу та культурного посередництва. В мистецькій освіті вона проявляється на кількох рівнях – технологічному, педагогічному, інтерпретаційно-художньому. Завдяки сформованим аналітичним та комунікативним навичкам учитель ефективно виконує функції навчання, виховання, методичного супроводу, соціальної підтримки й управління освітнім процесом. Розширюється й спектр сфер професійних активностей педагога – це виконавська практика, художньо-комунікативна взаємодія, культурно-просвітницька діяльність, організація творчих проєктів, дослідження в галузі мистецтва тощо.

Отже, професія вчителя мистецтва нині передбачає не лише передачу знань, а й формування в учнів здатності до естетичного сприймання, усвідомлення мистецьких сенсів,

оперування культурними кодами в особистому розвитку та суспільному житті.

Мета статті – визначити сутність і методичні засади формування художньо-аналітичних і комунікативних умінь у процесі професійної підготовки майбутніх учителів мистецтва з урахуванням вимог інноваційних педагогічних стратегій.

У ході реалізації наміченої мети було використано теоретичні (аналіз і узагальнення наукового доробку вчених у галузі мистецької освіти; моделювання принципів формування означених умінь, прогнозування ефективних методів) та емпіричні (спостереження, аналіз педагогічного досвіду, порівняння студій освітніх практик) **методи дослідження**.

Аналіз останніх досліджень. Підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва має базуватися на засадах культури діалогу та ненасильницької комунікації, поваги до національних традицій та історико-культурної спадщини, формування громадянської свідомості, демократичних цінностей і культурної компетентності. Ці орієнтири окреслено в Законах України «Про освіту» (редакція від 21.08.2025, ст. 1, 6, 12), «Про вищу освіту» (редакція від 21.08. 2025, ст. 26), де серед ключових завдань визначено збереження й розвиток культурних надбань та міжнародну співпрацю в галузі освіти, культури й мистецтва.

Виконавсько-просвітницька діяльність учителя мистецтва (інструментальна, вокальна, диригентсько-хорова, ансамблева) ґрунтується на художньому аналізі мистецьких творів і виконує важливу функцію розвитку інтерпретаційної культури, естетичної рефлексії й професійної майстерності. Через практику інтерпретації та виконавство педагог опановує мову мистецтва як систему комунікативно-творчої взаємодії, що збагачує його емоційний і духовний досвід як виконавця та слухача.

У цьому контексті особливої актуалізується формування художньо-аналітичних умінь (дослідження, аналіз, порівняння, інтерпретація мистецьких явищ) та комунікативної компетентності, яка забезпечує ефективну взаємодію в межах культурного, освітнього й творчого діалогу. Такі вміння сприяють не лише засвоєнню культурних кодів та кращому розумінню мистецтва, а й розвитку критичного мислення, між предметної інтеграції, креативності, культурної ідентичності.

Актуальність проблеми знаходить підтвердження в дослідженнях вітчизняних і зарубіжних учених, що охоплюють класичні педагогічні концепції, теорії полілогу як основи творчої взаємодії (Lewiński, 2015), а також сучасні підходи до розвитку емоційного інтелекту, міждисциплінарного мислення, художньої комунікації, мистецької та культурної компетентності (Щолокова, 2017; Rebrova & Lisovska, 2015; Oleksiuk, Bondarenko, Cherkasov., Kosinska, & Maievska, 2019; Baranovska & Mozgalova, 2021; Хмелевська, Ян Ханьжи, 2023).

У сучасному науковому дискурсі сформувалася думка про необхідність переосмислення підходів до професійної підготовки педагогів-митців. Набуває значення здатність до багаторівневої художньої комунікації – взаємодії з мистецьким контекстом творів різних культур та епох, діалогу з іншими учасниками мистецько-педагогічного процесу: митцями, виконавцями, слухачами, здобувачами освіти. Така комунікація реалізується в полілогічній формі, що поєднує творче самовираження з умінням чути іншого.

Аргументованою, на нашу думку, є позиція І. Хмелевської та Ян Ханьжи. Педагогіки-практики, спираючись на теорії зарубіжних учених, слушно визначають комунікацію як багаторівневий конструкт творчої діяльності майбутнього вчителя музичного мистецтва. У взаємодії з художнім твором (музичним, візуальним, театральним, хореографічним тощо) відбувається художня комунікація – діалог між автором, інтерпретатором та глядацькою аудиторією. Паралельно між учасниками творчо-педагогічного процесу розгортається міжсуб'єктна комунікація, яка забезпечує можливість колективного аналізу, осмислення й презентації художніх сенсів (Laroche, Tomassin, Volpe, Camurri, Fadiga, & D'Ausilio, 2022; Mendoza Rivas & Khmelevska, 2023). Обидва рівні комунікації (міжсуб'єктна взаємодія, що забезпечує обмін різноманітною інформацією, включно з

інтерпретаційно-творчими ідеями) та взаємодія з музичним твором у форматі «композитор – виконавець – слухач», тісно взаємопов'язані між собою та стають основою для художнього аналізу й рефлексії, джерелом формування інтерпретаційного мислення й естетичного досвіду (Хмелевська, Ян Ханьжи, 2023).

Зазначене особливо важливо враховувати в умовах мультимодальності музичної інформації, яка вимагає активного використання різних каналів сприйняття: когнітивного (пропозиційного), аудіального, візуального. *Пропозиційна (когнітивна) інформація* охоплює музично-теоретичні, музично-історичні знання, специфічні особливості виконавської взаємодії та формує базу для свідомого читання нотного тексту з урахуванням всіх ремарок та нюансів. *Аудіальна інформація* пов'язана з розвитком слухового контролю, зокрема розширеного аудіювання – здатності чути загальну звукову картину, виявляючи власну роль в ній (McCaleb, 2014). *Візуальна інформація* впливає на зорово-асоціативне сприйняття та забезпечують злагодженість вербальної та невербальної комунікації під час ансамблевого музикування та художньо-творчого полілогу (Frytsiuk, Kshyvak, Baranovska, Teplova, Novosadova, Khilya, 2025.)

Отже, підсумовуючи, можна зазначити, що формування художньо-аналітичних та комунікативних умінь майбутніх учителів мистецтва потребує інтеграції педагогічних технологій, що охоплюють: когнітивні, слухові, зорові, кінестетичні канали сприйняття.

Виклад основного матеріалу. Методологічною основою формування художньо-аналітичних та комунікативних умінь майбутніх учителів мистецтва стали концептуальні положення компетентісно-рефлексивного, семіотико-герменевтичного, праксеологічного і творчо-діяльнісного підходів та відповідних принципів, що визначають сучасну парадигму мистецької освіти.

Застосування провідних ідей компетентісно-рефлексивного підходу спрямовано на розвиток інтегрованих професійних компетентностей майбутніх учителів мистецтва через активізацію їхньої рефлексивної діяльності. В умовах інноваційного освітнього середовища вони сприяють формуванню здатності до критичного осмислення власного досвіду художньо-педагогічної взаємодії, до самодіагностики та самокорекції дій у

мистецько-комунікативному процесі. Реалізація настановних положень даного підходу передбачає поєднання когнітивного аналізу з емоційно-ціннісним самопізнанням, що забезпечує глибше усвідомлення учителем мистецтва власної ролі у формуванні художньо-аналітичного та комунікативного досвіду здобувачів. Компетентнісно-рефлексивний підхід зумовлює принцип усвідомленої професійної рефлексії, що спрямовує на активізацію здатності здобувачів до самодіагностики та рефлексивного осмислення педагогічних та виконавських рішень у мистецькому середовищі з метою розвитку інтегрованих компетентностей.

Семіотико-герменевтичний підхід вказує на важливість усвідомлення мистецтва як багаторівневої системи знаків і символів, що потребує інтерпретації в конкретному культурно-історичному, соціальному та особистісному контексті. В освітньому процесі підготовки майбутніх учителів мистецтва він активізує аналітичне мислення, спрямоване на розшифрування художнього змісту, смислових пластів творів мистецтва, а також розвиток діалогічного типу сприймання мистецького тексту. Провідні положення даного підходу є особливо ефективними у формуванні художньо-аналітичних умінь, оскільки поєднують когнітивний і комунікативний аспекти педагогічної взаємодії. Семіотико-герменевтичний підхід визначає принцип культурно-контекстуального осмислення мистецтва, котрий орієнтує на формування здатності майбутніх учителів мистецтва до інтерпретації мистецьких творів з урахуванням його знакової природи та взаємозв'язку зі світоглядними, історичними й особистісними смислами.

Доцільність звернення до настановних ідей праксеологічного підходу зумовлена значущістю забезпечення практико-орієнтованої спрямованості професійної підготовки майбутніх учителів мистецтва. Їх реалізація передбачає формування у студентів здатності до ефективного застосування міждисциплінарних знань, умінь, художньо-аналітичних та комунікативних навичок у реальних або змодельованих педагогічних ситуаціях. Практико-орієнтований підхід дозволяє поєднувати методичну доцільність з творчою варіативністю мистецько-педагогічної діяльності, акцентуючи на результативності та доцільності кожної дії в освітньому процесі. Даний підхід визначає принцип практичної

доцільності та дії. Він вимагає орієнтації на результативність та ефективність професійної художньо-педагогічної діяльності з урахуванням методичної доцільності.

Творчо-діяльнісний підхід є основоположним для розвитку особистісного потенціалу майбутніх учителів мистецтва як креативних особистостей. Його реалізація передбачає залучення здобувачів до різноманітних форм художньо-виконавської, методичної, педагогічної діяльності (активне слухання, інтерпретації, імпровізації, композиції, педагогічне моделювання), які сприяють розвитку комунікативної відкритості, естетичної чутливості та інноваційного мислення. Завдяки цьому підходу відбувається не лише засвоєння мистецьких знань, а й формування індивідуального стилю педагогічного мислення й взаємодії в мистецько-освітньому просторі. Відтак, творчо-діяльнісний підхід реалізує принцип творчої самореалізації, акцентуючи увагу на розвитку індивідуального педагогічного стилю, креативності, естетичної чутливості та здатності до комунікативної взаємодії.

Задля визначення сутності понять «художньо-аналітичні уміння», «комунікативні уміння» та обґрунтування педагогічних умов формування художньо-аналітичних та комунікативних умінь майбутніх учителів мистецтва було вивчено науковий доробок молодих вчених галузі мистецької педагогіки, зокрема підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва (Барановська, Мозгальова 2019; Ян Ханьжи, Хмелевська, 2023). З'ясовано, що інновації в мистецькій освіті завжди були реакцією на соціальні, культурні, технологічні зміни в суспільстві. Невипадково в останні десятиріччя спостерігається посилення потреби в педагогічних інноваціях та зростання уваги до міждисциплінарних підходів у навчанні здобувачів освіти.

Відповідно до нашого дослідження «інноваційні педагогічні стратегії» розглядаються як сукупність ефективних, нестандартних моделей, способів, прийомів організації освітнього процесу підготовки майбутніх учителів мистецтва. Основою таких стратегій є активна діалогічна взаємодія та мистецький полілог, спрямовані на розвиток художнього мислення, аналітичної чутливості та комунікативної компетентності майбутніх учителів мистецтва.

З огляду на це, насамперед доречно конкретизувати сутність понять «художньо-аналітичні та комунікативні уміння», що

дозволить чіткіше окреслити шляхи реалізації наміченої мети та завдань дослідження.

Художньо-аналітичні уміння ми визначаємо як інтегровану систему когнітивно-почуттєвих і методичних дій (здатностей), що забезпечують глибоке розуміння, осмислення, пояснення та інтерпретацію мистецьких творів з урахуванням їхньої форми (структури), стилю, жанрової специфіки, авторського ремарок та задуму, художнього змісту.

Сутність художньо-аналітичних умінь полягає в здатності:

- розпізнавати, інтерпретувати й порівнювати мистецькі твори з позицій їхнього змісту, форми, стилю та жанру;
- виявляти взаємозв'язки мистецьких явищ, жанрових форм і культурних контекстів;
- усвідомлено застосовувати категорії художнього аналізу (композиція, ритм, образ, форма, стилістика тощо);
- осмислювати мистецькі твори крізь призму розумових і емоційно-ціннісних орієнтирів;
- здійснювати усний або письмовий художній аналіз твору та трансформувати його у педагогічний, методичний чи виконавський контекст.

У ході дослідження встановлено, що художньо-аналітичні уміння мають багаторівневу структуру, що об'єднує чуттєво-образне та раціонально-аналітичне осмислення мистецького твору і включає такі компоненти:

- перцептивно-смісловий – здатність до цілісного художньо-естетичного сприйняття твору та усвідомлення його художньо-образного змісту;
- логіко-аналітичний – уміння виділяти елементи мови мистецтва та встановлювати логічні зв'язки між ними;
- інтерпретаційний – здатність до формулювання власного художнього бачення твору та розкриття його ідейно-естетичної цінності;
- рефлексивно-оцінний – здатність здійснювати художньо-естетичну оцінку мистецького твору та власного сприймання, порівнювати різні інтерпретації;
- проєкційний – уміння використовувати результати художнього аналізу у виконавській, творчій та педагогічній діяльності.

Важливо підкреслити, що художньо-аналітичні уміння не обмежуються лише

традиційним структурно-теоретичним аналізом творів. Вони охоплюють також емпатію, асоціативність, креативність та сприяють глибокому зануренню в мистецький твір через розкриття його ціннісного потенціалу в педагогічній діяльності.

Однак, реалізація аналітичного потенціалу в освітньому процесі неможлива без розвитку комунікативних умінь здобувачів. Майбутній учитель мистецтва має вміти не тільки говорити про мистецтво, а й здійснювати діалог через мистецтво.

У нашому дослідженні комунікативні вміння трактуються як здатність до ефективного обміну художньою, емоційною, когнітивною інформацією в умовах педагогічного чи творчо-виконавського діалогу. Спираючись на думки дослідників (Lewiński & Aakhus, 2022; Барановська, Мозгальова, 2019; Тодосієнко, 2024), зазначимо, що такі уміння передбачають: володіння як вербальними, так і невербальними засобами взаємодії, здатність до полілогу, емпатійного слухання, уміння зчитувати візуальні, естетичні і символічні коди в різних видах мистецтва. Це вказує на необхідність умінь розтлумачувати значення символів, знаків, образів, жестів як елементів художнього висловлювання.

Як підсумок зазначимо, що художньо-аналітичні та комунікативні уміння тісно взаємопов'язані, вони взаємодоповнюють одне одного, утворюючи цілісну основу для формування професійної компетентності майбутнього вчителя мистецтва. Їхнє органічне поєднання розширює можливості глибокого осмислення мистецьких творів і забезпечує здатність передавати їх зміст і цінності в педагогічній взаємодії.

Далі надаємо узагальнені результати дослідження художньо-аналітичних та комунікативних умінь здобувачів 2-3 курсів ОПП Початкова освіта. Мистецтво, здійсненого у Вінницькому державному педагогічному університеті імені Михайла Коцюбинського протягом 2023-2024 н.р. (табл. 1). В експерименті взяло участь 44 студенти.

Проведене дослідження підтвердило, що художньо-аналітичні та комунікативні уміння є взаємозалежними і утворюють цілісну основу професійної компетентності. Гармонійне поєднання цих умінь сприяє глибшому засвоєнню мистецьких творів, підвищує ефективність педагогічної взаємодії.

Таблиця 1

Узагальнені результати сформованості художньо-аналітичних та комунікативних умінь майбутніх учителів початкових класів та мистецтва на констатувальному етапі експерименту

рівні	Компоненти (критерії -уміння)				
	перцептивно-смысловий	логіко-аналітичний	інтерпретаційний	Рефлексивно-оцінний	проекційний
низький	68	77,2	75	75	79,5
середній	22,8	18,2	13,7	15,8	18,2
достатній	9,2	4,6	11,3	9,2	2,3

Аналіз даних, поданих у табл. 1, засвідчив переважання низького рівня сформованості художньо-аналітичних та комунікативних умінь здобувачів за всіма критеріями. Отримані результати підкреслюють потребу у впровадженні педагогічних стратегій, спрямованих на цілеспрямований розвиток зазначених умінь. Враховуючи це, у межах освітнього процесу підготовки здобувачів ОПП «Початкова освіта. Мистецтво» викладачами кафедри мистецьких дисциплін дошкільної та початкової освіти ВДПУ імені М. Коцюбинського були впроваджені інноваційні форми, методи та завдання. Експериментальна робота здійснювалась у межах вивчення дисциплін «Гра на музичних інструментах», «Основи музично-виконавської майстерності», «Театрально-гурткова робота в початковій школі», «Дитяча анімація та полі художній розвиток молодших школярів».

До прикладу, в рамках вивчення дисципліни «Гра на музичних інструментах» було застосовано методи «інтерпретаційної майстерні», «художньої інтерпретації в колі», взаємонавчання (peer-to-peer), які передбачали аналіз музичного твору з різних виконавських та педагогічних підходів, висловлювання власного бачення та розуміння мистецького твору з подальшим обговоренням, аналіз та самоаналіз виконання музичного твору та зворотній зв'язок за критеріями емоційна передача, техніка та стиль виконання. В якості завдань пропонувалося створення інтерпретаційної мапи твору, здійснення порівняльного аналізу виконання одного й того ж твору різними виконавцями, а також розробка дидактичної моделі викладання музичного матеріалу для учнів початкової школи.

У межах дисципліни «Основи музично-виконавської майстерності» ефективними виявились методи проблемного навчання через художній кейс, використання цифрових музичних інструментів і програм, а також проєктні форми навчання. Серед результативних завдань були: створення власної стилістично осмисленої версії

фольклорного твору з використанням сучасних засобів, мистецькі проєкти «Україна й мистецтво незламні», «Заспіваємо разом про Батьківщину», музичний флешмоб «З Україною в серці».

Враховуючи те, що останніх три роки навчання здобувачів відбувалось у мішаному форматі, вивчення дисципліни «Театрально-гурткова робота в початковій школі» здійснювалось з акцентом на методах театралізації тексту, форум-театру, театального-квесту, відео-постановки та створення художнього образу, інтермодального мистецтва. Здобувачі створювали сценічні постановки з музичним оформленням, працювали над інтерпретацією музичного образу через пластику та міміку, моделювали ситуації з елементами драматизації, орієнтуючись на вікові особливості молодших школярів,

Особливе місце у формуванні художньо-аналітичних та комунікативних умінь зайняла дисципліна «Анімаційне мистецтво та поліхудожній розвиток молодших школярів». Тут використовувалися технології stop-motion, цифрової анімації, STEAM-інтеграція з елементами музичного мистецтва. До завдань, які сприяли розвитку емоційної чутливості та здатності до художньо-аналітичного й творчого мислення, можна віднести наступні: створення анімаційних роликів з власним музичним супроводом, колективне проєктування мультфільму за казкою, а також порівняльний аналіз образотворчих засобів вираження в музиці та анімації.

Висновки. Таким чином, результати проведеного дослідження демонструють, що запропоновані підходи, інноваційні методи, прийоми формування художньо-аналітичних і комунікативних умінь майбутніх учителів мистецтва повністю узгоджуються з ключовими напрямками Цілей сталого розвитку, насамперед із ЦСР 4 «Якісна освіта». Інноваційні методи, мультимодальні форми навчання, розвиток інтегрованих компетентностей сприяють професійному зростанню майбутніх учителів та створюють

сучасне, практико орієнтоване, інклюзивне освітнє середовище. Наголос на культурній компетентності, толерантній комунікації, повазі до різних культур відповідає завданням розвитку глобальної громадянської свідомості й здатності до взаємодії в полікультурному середовищі.

Презентовані в роботі інноваційні методичні підходи довели свою ефективність у поєднанні теоретичної підготовки зі здобуттям практичних навичок. Вони сприяють розвитку художньо-аналітичних і комунікативних умінь здобувачів,

підвищують їхню здатність до творчої самореалізації в реальному та віртуальному середовищі. Отримані результати підтверджують зростання аналітичної активності, інтерпретаційної самостійності майбутніх учителів мистецтва.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо в розробці методичної моделі інтеграції інноваційних педагогічних технологій для активізації аналітичної й комунікативної діяльності студентів мистецьких спеціальностей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Барановська І.Г., Мозгальова Н.Г. Художньо-комунікативний контент підготовки майбутніх учителів мистецьких дисциплін. *Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Серія: Педагогічні науки*. 2019. Вип.155. С.20-24.
2. Про вищу освіту: Закон України чинна редакція від 28.08.2025 № 4579-IX. (2025). Отримано з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
3. Про освіту: Закон України чинна редакція від 21.08.2025 № 4574-IX. (2025). Отримано з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
4. Тодосієнко Н., Барановська І. Формування мистецької компетентності дітей як необхідна складова професійної підготовки майбутніх учителів. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова*. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти. 2024. № 32. С. 115-124. <https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series14.2024.32.15>
5. Щолокова О.П. Світоглядна спрямованість фахової підготовки вчителя мистецьких дисциплін. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова*. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти. Київ. 2017. Вип. 22(1). С. 3-8
6. Ян Ханьжи & Хмелевська І. О. Феномен художнього полілогу в сучасній мистецькій освіті. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. Збірник наукових праць*. 2023. 3(127). С. 136-148. <https://doi.org/10.24139/2312-5993/2023.03/136-148>
7. Baranovska I., & Mozgalova N. Optimization of the process of development of emotional intelligence of teachers of art disciplines on the basis of interdisciplinary artistic and pedagogical communication. In L. Lukianova, N. Lazarenko, A. Vasylyuk, O. Holiuk, & N. Rodiuk (Eds.), *Adult education in the perspective of change: innovations, technologies, forecasts: monograph / scientific edition*. Warsaw: Wyższa Szkoła Nauk Społecznych Pedagogium. 2021. p. 196-205. https://pedagogium.pl/wp-content/uploads/2022/08/Monografia_18.12.2021-1.pdf
8. Laroche J., Tomassin A., Volpe G., Camurri A., Fadiga L., & D'Ausilio A. Interpersonal sensorimotor communication shapes intrapersonal coordination in a musical ensemble. *Frontiers in human neuroscience*. 2022. 16. P.899676. <https://doi.org/10.3389/fnhum.2022.899676>
9. Lewiński M. Argumentative discussion: the rationality of what?. *Topoi*. 2015. 38(4). P. 645-658. <https://doi.org/10.1007/s11245-015-9361-0>
10. Lewiński M., & Aakhus M. Argumentation in Complex Communication: *Managing Disagreement in a Polylogue*. Cambridge University Press. 2022. https://scholar.google.com.ua/scholar?hl=en&as_sdt=0%2C5&q=Lewi%C5%84ski%2C+M.%2C+%26+Aakhus%2C+M.+%282022%29.+Argumentation+in+Complex+Communication%3A+Managing+Disagreement+in+a+Polylogue&btnG=
11. McCaleb J. M. Developing Ensemble Musicians. From Output to Impact: The integration of artistic research results into musical training: *Proceedings of the 2014 ORCiM Seminar* (19–20 November, 2014). 2014. Orpheus Research Centre in Music. https://scholar.google.com.ua/scholar?hl=en&as_sdt=0%2C5&q=McCaleb+Developing+Ensemble+Musicians&btnG=
12. Mendoza Rivas J. R., & Khmelevska I. The phenomenon of performance-methodological competence of a future music pedagogue: essential and functional characteristics. *South Ukrainian Art Studios*(2). 2022. P.54-62. <https://doi.org/10.24195/artstudies.2023-2.10>

13. Oleksiuk O., Bondarenko L., Cherkasov V., Kosinska N., & Maievska A. Innovative Model of Communicative Practices. *Journal of History Culture and Art Research*. 2019. 8(2). P. 244-252. <https://doi.org/10.7596/taksad.v8i2.2109>
14. Rebrova O.Y., & Lisovska N.Y. Artistic and creative polylogue at performance activity of choreography, music and dramatic art teachers. *Modern tendencies in the pedagogical science of Ukraine and Israel: the way to integration*. 2015. 6. P.311-318.
15. Frytsiuk V., Kshyvak I., Baranovska I., Teplova O., Novosadova A., and Khilya A., Digital ecosystems for music teacher training: ict, social media, and online learning environments, *ETR, Environment. Technology. Resources. Proceedings of the 16th International Scientific and Practical Conference*. vol. 2. P. 137–144. Jun. 2025, <https://doi.org/10.17770/etr2025vol2.8598>

REFERENCES

- Baranovska, I.H., Mozghalova, N.H. (2019). Artistic and communicative content for training future teachers of art disciplines. *Naukovi zapysky Kirovohrads'koho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Vynnychenka. Seriya: Pedahohichni nauky*, .155, 20-24.
- Pro vyshchu osvitu: Zakon Ukrainy the current version of the law as of 28.08.2025 № 4579-IX. (2025). Otrymano z <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (ukr).
- Pro osvitu: Zakon Ukrainy the current version of the law as of 21.08.2025 № 4574-IX. (2025). Otrymano z <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
- Todosiienko, N., Baranovska, I. (2024). Formation of children's artistic competence as a necessary component of the professional training of future teachers. *Naukovyi chasopys Ukrain's'koho derzhavnoho universytetu imeni Mykhaila Drahomanova. Seriya 14. Teoriia i metodyka mystets'koi osvity*, 32. 115-124. <https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series14.2024.32.15>
- Shcholokova, O.P. (2017). Worldview orientation of professional training of teachers of artistic disciplines. *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M.P. Drahomanova. Seriya 14. Teoriia i metodyka mystets'koi osvity*, 22(1), 3-8.
- Yan, Khanzhy & Khmelevska, I. O. (2023). The phenomenon of artistic polylogue in modern art education. *Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies.. Zbirnyk naukovykh prats*. 3(127). 136-148. <https://doi.org/10.24139/2312-5993/2023.03/136-148>
- Baranovska I., & Mozgalova, N. (2021). Optimization of the process of development of emotional intelligence of teachers of art disciplines on the basis of interdisciplinary artistic and pedagogical communication. Adult education in the perspective of change: innovations, technologies, forecasts: monograph / scientific edition. Warsaw: Wyższa Szkoła Nauk Społecznych Pedagogium. 196-205. <https://pedagogium.pl/project/mono>
- Laroche, J., Tomassin, A., Volpe, G., Camurri, A., Fadiga, L., & D'Ausilio, A. (2022). Interpersonal sensorimotor communication shapes intrapersonal coordination in a musical ensemble. *Frontiers in human neuroscience*, 16, 899676. <https://doi.org/10.3389/fnhum.2022.899676>
- Lewiński, M. (2015), Argumentative discussion: the rationality of what?. *Topoi*, 38(4). 645-658. <https://doi.org/10.1007/s11245-015-9361-0>
- Lewiński, M., & Aakhus, M. (2002). Argumentation in Complex Communication: Managing Disagreement in a Polylogue. *Cambridge University Press*. https://scholar.google.com.ua/scholar?hl=en&as_sdt=0%2C5&q=Lewi%C5%84ski%2C+M.%2C+%26+Aakhus%2C+M.+%282022%29.+Argumentation+in+Complex+Communication%3A+Managing+Disagreement+in+a+Polylogue&btnG=
- McCaleb, J. M. (2014). Developing Ensemble Musicians. From Output to Impact: The integration of artistic research results into musical training: Proceedings of the 2014 ORCiM Seminar (19–20 November, 2014). *Orpheus Research Centre in Music*. https://scholar.google.com.ua/scholar?hl=en&as_sdt=0%2C5&q=McCaleb+Developing+Ensemble+Musicians&btnG=
- Mendoza Rivas, J. R., & Khmelevska, I. (2022). The phenomenon of performance-methodological competence of a future music pedagogue: essential and functional characteristics. *South Ukrainian Art Studios*(2). 54-62. <https://doi.org/10.24195/artstudies.2023-2.10>
- Oleksiuk, O., Bondarenko, L., Cherkasov, V., Kosinska, N., & Maievska, A. (2019). Innovative Model of Communicative Practices. *Journal of History Culture and Art Research*, 8(2). 244-252. <https://doi.org/10.7596/taksad.v8i2.2109>
- Rebrova, O.Y., & Lisovska, N.Y. (2015). Artistic and creative polylogue at performance activity of choreography, music and dramatic art teachers. *Modern tendencies in the pedagogical science of Ukraine and Israel: the way to integration*, 6. 311-318.

Frytsiuk V., Kshyvak I., Baranovska I., Teplova O., Novosadova A., and Khilya A. (2025) Digital ecosystems for music teacher training: ict, social media, and online learning environments, *ETR, Environment. Technology. Resources. Proceedings of the 16th International Scientific and Practical Conference*. 2. 137–144. Jun. 2025, <https://doi.org/10.17770/etr2025vol2.8598>

Iryna BARANOVSKA,

Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor, Associate Professor at
Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi
State Pedagogical University.
21001 Vinnytsia, Ostrozhkoho Street, 32, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0002-8223-1683>
iriskab1468@gmail.com

Nataliia TODOSIENKO,

Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor, Associate Professor at
Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi
State Pedagogical University.
21001 Vinnytsia, Ostrozhkoho Street, 32, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0001-9473-2357>
nata.todosienko@gmail.com

Oksana GRAB,

Leading Accompanist at
Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi
State Pedagogical University.
21001 Vinnytsia, Ostrozhkoho Street, 32, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0002-6933-9446>
grabulka.67@gmail.com

INNOVATIVE PEDAGOGICAL STRATEGIES AS A FACTOR IN THE FORMATION OF ARTISTIC, ANALYTICAL AND COMMUNICATIVE SKILLS OF FUTURE ART TEACHERS

Abstract. *The article examines the conceptual foundations for developing artistic-analytical and communicative skills in future art teachers within the framework of innovative pedagogical strategies. The focus is placed on the changing role of the teacher in the context of sociocultural transformations and digitalisation. The emphasis is laid on the necessity of training professionals capable of conducting in-depth analysis of artistic phenomena, engaging in intercultural dialogue, and ensuring effective communication within the artistic and educational environment. The relevance of pedagogical strategies based on competence-reflective, semiotic-hermeneutic, praxeological, and creative-activity approaches is substantiated.*

The essence of artistic-analytical and communicative skills is revealed as integral components of professional training, encompassing the intellectual and emotional perception of an artwork, the ability to analyse, reflect, reinterpret creatively, and present results in interpersonal and cultural dialogue. It is shown that artistic-analytical and communicative skills, being interrelated, form a holistic foundation of the professional competence of a future art teacher. They enhance the capacity for dialogical interaction, deep understanding of artworks, and transmission of their meaning and values within the pedagogical process.

Innovative methods and tasks aimed at developing these skills, which were implemented in the educational process of the academic programme Primary Education. Art, are presented. Prospects for further research are outlined: the development of a methodological model for integrating innovative pedagogical technologies to activate students' analytical and communicative activities in art education programs.

Keywords: *art, innovative pedagogical strategies, artistic-analytical skills, communicative skills, art teacher, professional training, performance activity.*

Стаття надійшла до редакції 03.05.2025
Прийнято до друку 10.10.2025